

การจัดซื้อยาของโรงพยาบาลภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560: การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว

การจัดซื้อยาของโรงพยาบาลรัฐต้องคำนึงถึงความต้องการใช้ยาของแพทย์ในการรักษาผู้ป่วยเป็นหลัก และต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด การจัดซื้อยาของโรงพยาบาลรัฐภายใต้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 แทนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 มีเป้าหมายเพื่อให้การจัดซื้อยาของโรงพยาบาลรัฐมีความคุ้มค่า ได้ยาดีในราคาที่เหมาะสม โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจนและโปร่งใส การศึกษาในช่วงปีแรกพบว่า การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ที่มีภาระงานเพิ่มขึ้นทั้งด้านเอกสารและค่าใช้จ่าย การจัดหายาใช้เวลานานขึ้นทำให้เสี่ยงที่จะเกิดยาขาดครว แม้ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดขึ้นในระยะปรับตัว แต่ในอนาคตหากมีการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎระเบียบในการจัดซื้อยาให้โรงพยาบาล ควรคำนึงถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศของโรงพยาบาลเพื่อลดภาระงานด้านเอกสาร ระยะเวลาและค่าใช้จ่าย การจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับภาระงาน และการให้ความรู้เรื่องกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อ รวมถึงความรู้เชิงวิชาการด้านคุณลักษณะของยา และควรมีการติดตามและประเมินการจัดซื้อยาของโรงพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อดี

ปัญหาที่พบ

ผลกระทบจากการจัดหายาให้โรงพยาบาลรัฐตาม พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ 2560

ข้อดี

- คุ้มค่า**
ได้ยาดี ราคาเหมาะสม
- โปร่งใส** ตรวจสอบได้
- มีเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจน**
  - เลือกยาที่มี 1 ชื่อสามัญ 1 ชื่อการค้า
  - ประเมินโดยใช้คะแนน price performance

ปัญหาที่พบ

- เพิ่มภาระงานของเจ้าหน้าที่**
  - ขั้นตอนเพิ่มจาก 13 เป็น 17 ขั้นตอน
  - กรรมการทุกคนต้องลงนามทุกแผ่น (1 บริษัทมีมากกว่า 100 แผ่น)
  - ต้องจัดหาผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาเอกสาร
- เพิ่มค่าใช้จ่าย**
  - ค่าเอกสาร ค่าจ้างบุคลากร
  - ค่าเดินทางเพื่อติดต่อประสานงาน
- เสี่ยงยาขาดครว**
เนื่องจากแต่ละกระบวนการใช้เวลานาน

หากในอนาคตมีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบการจัดซื้อยาในโรงพยาบาลรัฐ ควร...

พัฒนาระบบสารสนเทศของโรงพยาบาล เพื่อลดภาระงานเอกสาร ลดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลา

ให้ความรู้แก่บุคลากร และจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับภาระงาน

ติดตามและประเมินการจัดซื้อยาของโรงพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ

**การจัดหายาตามบทบัญญัติการจัดซื้อตาม
พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและ
การบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560**

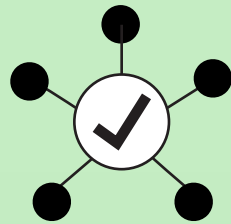
การจัดหายาให้โรงพยาบาลเป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อการรักษาผู้ป่วย การจัดหายาที่มีประสิทธิภาพจึงต้องได้ยาที่มีคุณภาพดีเพียงพอ ราคาเหมาะสม ทันเวลา ไปรุ่งใส ตรวจสอบได้ การคัดเลือกยาเข้าโรงพยาบาลรัฐต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำนึงถึงความต้องการใช้ยาของแพทย์ นโยบายของโรงพยาบาล และงบประมาณที่ได้รับ การจัดซื้อยาตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เกิดขึ้นเนื่องจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นระเบียบพัสดุที่ใช้อยู่เดิมมีข้อจำกัดหลายด้าน จึงมีการปรับปรุงระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัยมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ราคา ระบบประกันสุขภาพ และการเข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์ พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ 2560 มีจุดเด่นในเรื่องความโปร่งใสที่ชัดเจนกว่าระเบียบพัสดุฯ 2535 โดยมีการกำหนดวิธีปฏิบัติ กระบวนการและเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ขายที่ชัดเจนและเปิดเผยเกณฑ์ต่อสาธารณชนมากขึ้น มีการนำข้อกำหนดราคาประกอบเกณฑ์อื่น ๆ หรือหลักเกณฑ์การประเมินค่าประสิทธิภาพต่อราคา (price performance) มาใช้ในการจัดซื้อยาทำให้มีการพิจารณาถึงคุณภาพยาร่วมกับราคาและมีบทลงโทษที่รุนแรง อย่างไรก็ตามผลจากการปรับเปลี่ยนในระยะแรกยังทำให้มีอุปสรรคในการดำเนินงานบางส่วน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการปรับตัวตามข้อกำหนดใหม่หรือกังวลต่อบทลงโทษที่รุนแรง และการปรับข้อกำหนดบางประการในกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากการศึกษานี้จะเป็นบทเรียนให้มีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อยาในโรงพยาบาลของรัฐต่อไปในอนาคต

การปรับตัวตาม พ.ร.บ. ใหม่ มีผลกระทบต่อการจัดซื้ออย่างไร

การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

ระเบียบพัสดุฯ 2535   พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ 2560

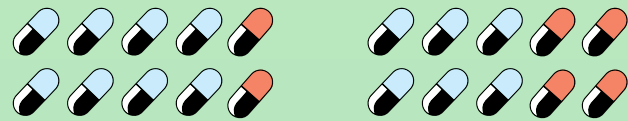
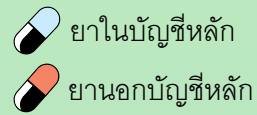

เกณฑ์คัดเลือกข้อเสนอเปลี่ยนไป

พิจารณาราคาต่ำสุดจะเป็นผู้ชนะ

พิจารณาประโยชน์และวัตถุประสงค์ของการใช้งาน เป็นสำคัญโดยคำนึงถึงเกณฑ์ราคาและเกณฑ์อื่น ๆ ประกอบด้วย

ผลกระทบ: ได้ยาที่มีคุณภาพดี ในราคาที่เหมาะสมมากกว่า ได้ยาที่ราคาถูกเพียงอย่างเดียว

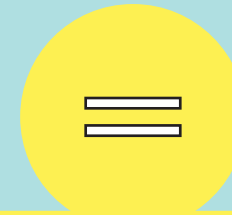

สัดส่วนการซื้อยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ

ร้อยละ 80

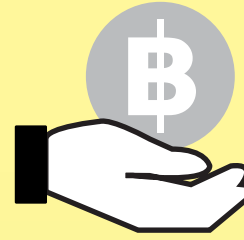
ร้อยละ 60

ผลกระทบ: เพิ่มความยืดหยุ่นและเพิ่มโอกาสการจัดซื้อยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติสำหรับผู้ป่วยที่จำเป็นต้องใช้ได้มากขึ้น จากสัดส่วนเดิมให้จัดซื้อยาในบัญชียาหลักแห่งชาติร้อยละ 80 เป็นร้อยละ 60

ไม่เปลี่ยนแปลง

ระเบียบพัสดุฯ 2535   พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ 2560

ราคากลาง

ให้จัดซื้อยาไม่เกินราคากลาง   ไม่ได้ระบุ

ผลกระทบ: ยังเป็นปัญหาเพราะยาบางรายการไม่มีบริษัทขายยาใดสามารถขายให้ได้ในราคากลาง

ข้อกำหนดเกี่ยวกับแหล่งในการจัดซื้อยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ

ผลกระทบ: ยังเป็นการให้สิทธิพิเศษแก่องค์การเภสัชกรรม สภาเภสัชกรรม และโรงงานเภสัชกรรมทหาร โดยสนับสนุนให้โรงพยาบาลรัฐจัดซื้อยาในบัญชียาหลักแห่งชาติจากองค์กรเหล่านี้เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางยาของประเทศ

ปัญหาที่เพิ่มขึ้น

ระเบียบพัสดุฯ 2535   พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ 2560

วิธีในการจัดซื้อยามีขั้นตอนมากขึ้น

แบ่งตามวงเงินการจัดหาเป็นหลัก โดยแบ่งเป็น 6 วิธี คือ

1) วิธีตกลงราคา
2) วิธีสอบราคา
3) วิธีประกวดราคา
4) วิธีพิเศษ
5) วิธีกรณีพิเศษ
6) วิธีประมูลอิเล็กทรอนิกส์

แบ่งตามจำนวนผู้ประกอบการและวงเงิน กระทำได้ 3 วิธีหลัก คือ

1) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป
2) วิธีคัดเลือก
3) วิธีเฉพาะเจาะจง

ผลกระทบ: • สูญเสียข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการไม่ทันสมัย
• ขั้นตอนตามวิธีของ พ.ร.บ. ใหม่เพิ่มขึ้นทำให้เพิ่มภาระงาน

อุทธรณ์รุนแรงมากขึ้น

รับโทษทางวินัยและไม่เป็นเหตุหลุดพ้นจากความรับผิดทางแพ่งและอาญา

จำคุกตั้งแต่ 1 – 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 – 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผลกระทบ: ผู้ปฏิบัติงานไม่กล้าดำเนินการจัดซื้อ ทำให้กระบวนการล่าช้า โดยเฉพาะการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของยาซึ่งต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เป็นผู้อนุมัติ

มีการเปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณะ

ไม่ได้ระบุ

กำหนดให้หน่วยงานของรัฐประกาศร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะของยาที่จะจัดหา รวมถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกเพื่อเปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้ประกอบการ

ผลกระทบ: เพิ่มความโปร่งใส แต่ทำให้กระบวนการในการดำเนินการจัดหายายาวนานขึ้น เสี่ยงต่อการเกิดยาขาดครว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายในการพัฒนาระบบสารสนเทศของโรงพยาบาลเพื่อลดภาระงานด้านเอกสาร ระยะเวลาและค่าใช้จ่าย
2. ควรมีการวางแผนจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับภาระงาน และสนับสนุนการอบรมในเรื่องกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อและความรู้เชิงวิชาการด้านคุณลักษณะของยา
3. ควรมีการติดตามและประเมินการจัดซื้อยาของโรงพยาบาลอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้เขียน
ดร. ภาณุ.วรารัตน์ จิ่งศิริพงษ์
นักวิจัยกองเภสัชกรรม โรงพยาบาลทหารผ่านศึก

ติดตามรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้ที่
<http://www.hitap.net/research/178536>

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง โครงการจัดหาผลิตภัณฑ์ยาสามัญในโรงพยาบาลรัฐ โดยใช้หลักเกณฑ์ประเมินค่าประสิทธิภาพต่อราคาโดย
ดร. ภาณุ.วรารัตน์ จิ่งศิริพงษ์, ภาณุ.นิธิเจน กิตติรัชกุล,
ภาณุ.สุธาสินี คำหลวง, น.ส.อรพรรณ อ่อนจร
ดร. ภาณุ.ศรีเพ็ญ ต้นติเวสส, ดร. ภาณุ.พัทธรา ลีพิหรวงค์
และภาณุ.เนตรนภิส สุขนวนนิช

- หน่วยงานที่สนใจรับ Policy Brief ฉบับพิมพ์สมัครรับได้ที่ comm@hitap.net โดยระบุชื่อ - ที่อยู่ เพื่อจัดส่ง
- ท่านที่สนใจรับเป็นรายบุคคล สมัครรับสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ (ไฟล์ PDF) ได้ที่ comm@hitap.net โดยระบุอีเมลเพื่อจัดส่ง
- ดาวน์โหลดฉบับ PDF และ Policy Brief เล่มอื่น ๆ ได้ที่ www.hitap.net

HITAP เป็นองค์กรวิจัยกึ่งอิสระภายใต้สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีพันธกิจหลักคือ ศึกษาผลกระทบทั้งบวกและลบจากการใช้เทคโนโลยีหรือนโยบายด้านสุขภาพเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้านนโยบายของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายหลักแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กระทรวงสาธารณสุข ส่วนในระดับนานาชาติโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา HITAP เน้นการพัฒนาศักยภาพให้ประเทศเหล่านั้นสามารถทำประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพด้วยตนเอง

ติดต่อ:
โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)
อาคาร 6 ชั้น 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์: 02-591-8161, 02-590-4375 และ 02-590-4549
โทรสาร: 02-590-4363
อีเมล: hitap@hitap.net
เว็บไซต์: www.hitap.net

งานนี้ได้รับอนุญาตภายใต้
ครีเอทีฟคอมมอนส์ แสดงที่มา
ไม่ใช่เพื่อการค้า ไม่ได้แปลง

HITAPTHAILAND

HITAP_THAI

HITAP THAI

HITAP.NET

